ECLI:LV:AT:2025:0626.SKA069425.3.L
Nr. 670005925, SKA-694/2025

Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS

Rīgā 2025.gada 26.jūnijā

[1] Senātā saņemta pieteicēja /Persona A/ (*/Persona A/*) blakus sūdzība par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2025.gada 6.maija lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteicēja pieteikumu par kaitējuma atlīdzinājumu.

Tiesneša lēmumā konstatēts, ka pieteicējs viņam radīto kaitējumu saista ar kriminālprocesā Nr. 11904016422 pieteicēja mantai uzlikto arestu, kas vēlāk ticis atcelts. Tiesnesis secināja, ka pieteicējam nav subjektīvo tiesību šobrīd lūgt nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, jo kriminālprocesā nav atzīts, ka pieteicējas mantai uzliktais arests ir bijis prettiesisks, tāpat minētais kriminālprocess vēl nav noslēdzies, tādējādi ir pāragri vērtēt, vai ir konstatējams kaitējuma atlīdzināšanas pamats saskaņā ar Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likumu (turpmāk – Kaitējuma atlīdzināšanas likums). Līdz ar to tiesnesis atteica pieņemt pieteikumu, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 8.punktu.

[2] Pieteicējs blakus sūdzībā norāda, ka tiesnesis, tulkojot Kaitējuma atlīdzināšanas likuma normas, izmantojis tikai gramatisko interpretācijas metodi, tādējādi liedzot pieteicējam izmantot Latvijas Republikas Satversmes 92.pantā garantētās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteicējs uzsver, ka Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 20.pants ierobežo termiņu kaitējuma atlīdzināšanas pieteikšanai un likumdevējs nav paredzējis iespēju šo termiņu atjaunot vai pagarināt. Šobrīd kriminālprocesā ir veiktas visas iespējamās izmeklēšanas darbības noziedzīgā nodarījuma sastāva noskaidrošanai, un šāds sastāvs nav konstatēts. Kriminālprocesā nav termiņu, kas ierobežotu procesa virzītāju lēmumu pieņemšanā, tostarp attiecībā uz kriminālprocesa izbeigšanu, turklāt pieteicējam kriminālprocesā nav tāda statusa, kas ļautu iesniegt pieteikumu par kriminālprocesa izbeigšanu.

[3] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 320.^{1}pantu senatoru kolēģija var pieņemt vienbalsīgu lēmumu par atteikšanos izskatīt blakus sūdzību, ja tā ir acīmredzami nepamatota.

Senatoru kolēģija, pārbaudījusi pārsūdzēto tiesneša lēmumu un blakus sūdzību, atzīst, ka pieteicēja blakus sūdzība ir acīmredzami nepamatota.

[4] Atbilstoši Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 6.pantam personai ir tiesības uz atlīdzinājumu gan tad, ja iestāde rīkojusies prettiesiski, gan arī tad, ja iestāde rīkojusies tiesiski, taču, kā izrādījies vēlāk, nepamatoti. Pirmajā gadījumā atlīdzinājuma piešķiršanai nepieciešams kompetentās institūcijas lēmums par to, ka kāda konkrēta darbība bijusi prettiesiska, savukārt otrajā gadījumā šāds lēmums nav nepieciešams. Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 6.panta otrā daļa kā vienīgo priekšnoteikumu tam, lai iestādes rīcība tiktu uzskatīta par nepamatotu, paredz apstākli, ka ir iestājies kāds no likumā minētajiem atlīdzinājuma tiesiskajiem pamatiem. Savukārt Kaitējuma

atlīdzināšanas likuma 2.panta otrā daļa noteic, ka šā likuma noteikumi piemērojami arī šajā likumā tieši neminētos gadījumos, ja kriminālprocesā vai administratīvā pārkāpuma lietvedībā privātpersonai nodarīts kaitējums iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas rīcības dēļ.

Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 2.panta otrā daļa kopsakarā ar 6.panta pirmo daļu nozīmē, ka kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats likumā tieši neminētos gadījumos nesaraujami ir saistīts ar prettiesisko rīcību, kā arī ir nepieciešams kompetentās iestādes, kriminālprocesā pilnvarotas amatpersonas vai tiesas nolēmums, ar kuru konkrētā rīcība ir atzīta par prettiesisku (sal. *Senāta 2020.gada 17.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-863/2020, ECLI:LV:AT:2020:0217.SKA086320.4.L, 4.punkts, 2020.gada 16.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-1123/2020, ECLI:LV:AT:2020:0616.A420215019.13.L, 7.punkts*).

Tiesneša lēmumā pamatoti konstatēts, ka pieteicējam kā aizskartās mantas īpašniekam ir bijusi iespēja īstenot viņam Kriminālprocesa likumā piešķirtās procesuālās tiesības, lai iebilstu pret viņa tiesību aizskārumu, taču pieteicējs termiņa kavējuma dēļ šīs tiesības nav izmantojis. No pieteicēja iesniegtajiem dokumentiem nav konstatējams, ka kriminālprocesā Nr. 11904016422 būtu pieņemts lēmums par piemērotā mantas aresta prettiesiskumu. Uz šāda lēmuma esību nav norādījis arī pieteicējs.

Tiesnesis arī pamatoti atzinis, ka konkrētajā gadījumā nav konstatējams kāds no Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmajā daļā minētajiem kaitējuma atlīdzināšanas tiesiskajiem pamatiem, kas pamatotu pieteicējas tiesības vērsties tiesā ar pieteikumu, proti, nav noslēdzošā lēmuma kriminālprocesā, jo pirmstiesas izmeklēšana aizvien turpinās un kriminālprocess nav izbeigts.

Savukārt attiecībā uz pieteicēja tiesībām prasīt atlīdzinājumu, kamēr nav noslēdzies kriminālprocess, senatoru kolēģija norāda, ka Senāts līdzīgu jautājumu ir risinājis citā līdzīgā lietā un secinājis: kamēr nav noslēdzies kriminālprocess, nav pamata secināt, ka jautājums par naudas līdzekļiem un finanšu instrumentiem ir galīgi izlemts. Mantas atzīšana par noziedzīgi iegūtu un tās konfiskācija ir viens no kriminālprocesā risināmajiem mantiskajiem jautājumiem. Ja vēl turpinās kriminālprocess, nav pamata atzīt, ka mantiskais jautājums gadījumā, kad process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izbeigts, ir atrisināts. Tas arvien vēl risināms kriminālprocesā vispārējā kārtībā, jo tas ir saistīts ar kriminālprocesā izmeklējamā noziedzīgā nodarījuma objektīvo pusi. No likuma normām izriet likumdevēja griba atlīdzinājuma jautājumu risināt tad, kad kriminālprocess ir galīgi noslēdzies (*Senāta 2025.gada 27.marta lēmuma lietā Nr. SKA-338/2025, ECLI:LV:AT:2025:0327.SKA033825.5.L, 7.punkts*).

[5] Apkopojot minēto, tiesneša lēmumā pamatoti secināts, ka pieteicējam šobrīd nav subjektīvo tiesību vērsties tiesā ar pieteikumu par kaitējuma atlīdzinājumu. Blakus sūdzības argumenti nerada šaubas par minētā secinājuma pamatotību. Līdz ar to tiesnesis pamatoti atteicis pieņemt pieteikumu.

[6] Senatoru kolēģija konstatē, ka pārsūdzētajā Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Personu un valsts tiesību aizsardzības koordinācijas nodaļas prokurora lēmumā, ar kuru noraidīts pieteicēja iesniegums par kaitējuma atlīdzinājumu, norādīts, ka šo lēmumu var pārsūdzēt tiesā. Tātad pieteicējs vērsies tiesā, ņemot vērā iestādes kļūdaino norādi par lēmuma pārsūdzības kārtību. Administratīvā procesa likuma 125.panta pirmās daļas 3.punkts paredz, ka par pieteikumu samaksātā valsts nodeva ir atmaksājama, ja pieteikumu atsakās pieņemt, pamatojoties uz to, ka pieteicējam nav subjektīvo tiesību iesniegt pieteikumu, taču pieteicējs pieteikumu iesniedzis, jo iestāde lēmumā kļūdaini norādījusi, ka pieteicējam ir tiesības pārsūdzēt lēmumu.

Līdz ar to saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 125.panta pirmās daļas 3.punktu pieteicējam par pieteikumu samaksātā valsts nodeva ir atmaksājama. Tādēļ pieteikuma materiāli nosūtāmi Administratīvajai rajona tiesai, lai tā varētu izlemt jautājumu par attiecīga papildlēmuma taisīšanu.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 320.^{1}pantu un 338.panta astoto daļu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt izskatīt /Persona A/ (*/Persona A/*) blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2025.gada 6.maija lēmumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore L. Konošonoka Senatore Dz. Amerika Senatore D. Makarova